

Беташар

PERSONAL IDENTIFICATION

NAME

GENDER 5 сабақ

HEIGHT

WEIGHT

ADDRESS

**Адамды
бет-әлпеттен
оқуға арналған
курс**

Нұрсұлтан Намазбаев

«Бетті қабылдаудың әлеуметтік стереотиптері»

Бетті қабылдауда көптеген әлеуметтік стереотиптер бар. Олар бізге тәрбие және білім алу барысында "орналасады".

Олар көбінесе белгілі бір үлгілерді көрсетеді, бірақ мүлдем дәл емес. Бұл байқаулардың көбі шындыққа жақын (шамамен 80%), ал аз бөлігі дұрыс емес (20%) болуы мүмкін.

Бетті қабылдаудың типтік әлеуметтік стереотиптері

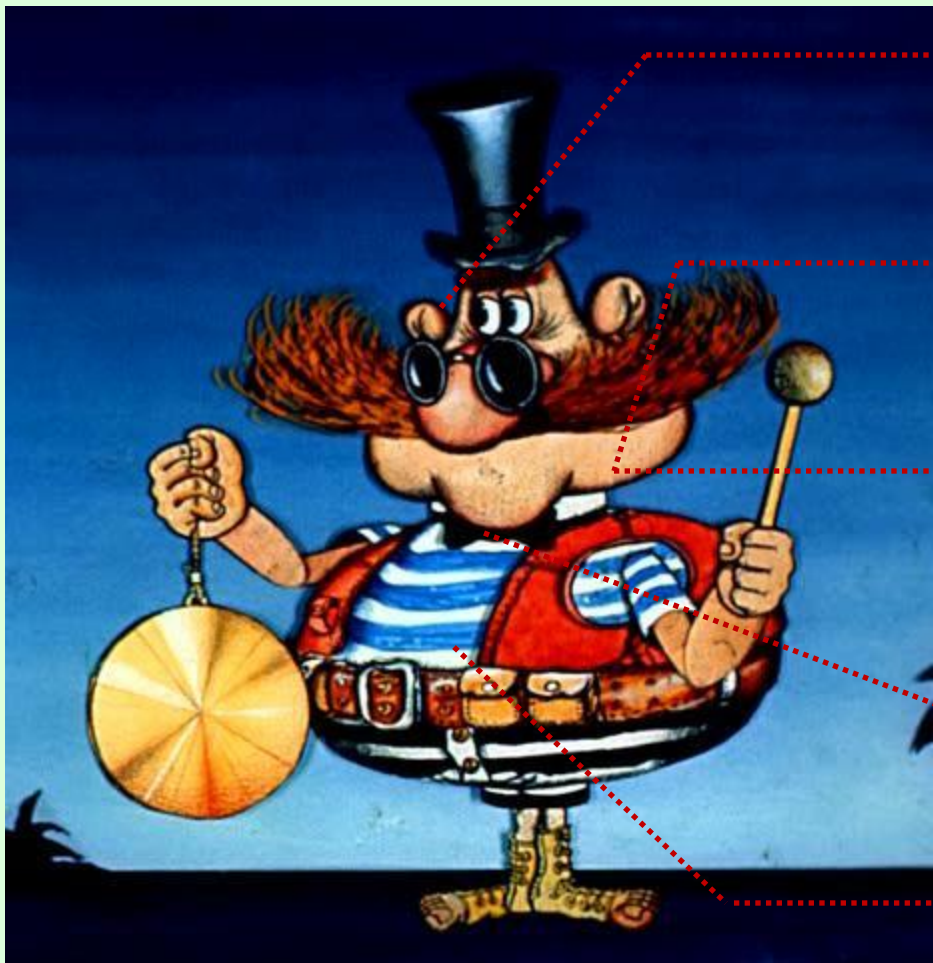

Егжей-тегжейлілік,
белсенділік, өткір тіл - өткір
мұрын ұшы.

Белсенділік, кәсіпкерлік
- тар иек.

Түпнұсқалық,
мақсаттылық - түрлі-
түсті, ашық киім.

Бетті қабылдаудың типтік әлеуметтік стереотиптері

Қызығушылық,
эмоционалдылық - кең бет,
қалқып тұрған құлақтар

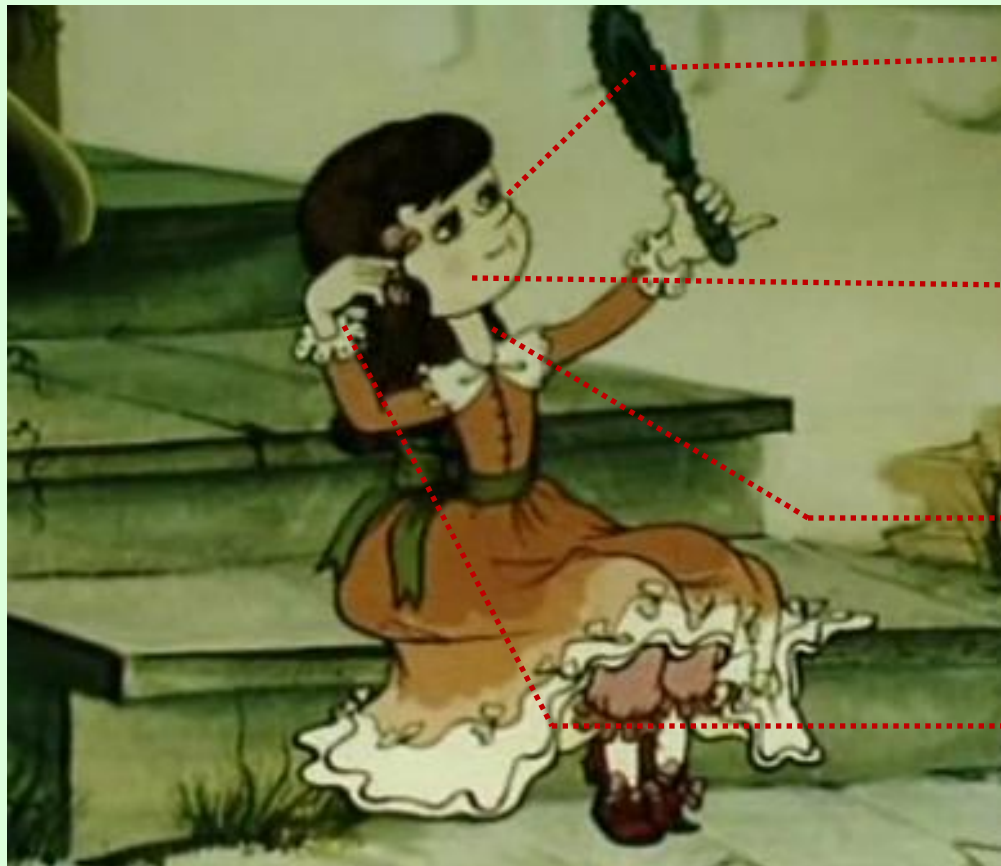
Сенімділік, күш, тұрақтылық
- кең төменгі жақ

Өзімшілдік, амбиция,
нарциссизм - кең төменгі жақ

Белсенділік, кәсіпкерлік –
өткір иек

Мақсаттылық, түпнұсқалық –
ашық түсті, көркем киімдер

Бетті қабылдаудың типтік әлеуметтік стереотиптері

**Белсенділік, аңғалдық,
сенімгершілік – кішкентай өткір
мұрын**

**Сенімділік, амбиция, нарциссизм
– кең төменгі жақ**

**Икемділік, нәзіктік, әлсіздік –
ұзын жіңішке мойын**

**Мақсаттылық,
коммуникабельділік –
ашық қимыл-әрекеттер**

Бетті қабылдаудың типтік әлеуметтік стереотиптері

**Белсенділік, аңғалдық,
сенімгершілік –
кішкентай өткір мұрын**

**Икемділік, нәзіктік, әлсіздік,
сезімталдық – ұзын және
жіңішке мойын**

**Мақсаттылық, қарым-
қатынасқа бейімділік –
ашық қимылдар мен мойын**

Бетті қабылдаудың типтік әлеуметтік стереотиптері

Егжей-тегжейлік, белсенділік,
өткірлік – өткір мұрын ұшы

Икемділік, кәсіпкерлік, қарым-
қатынасқа бейімділік - жіңішке,
ұзын мойын; ішке қарай
қысылған мұрын түбі, тар
иықтар

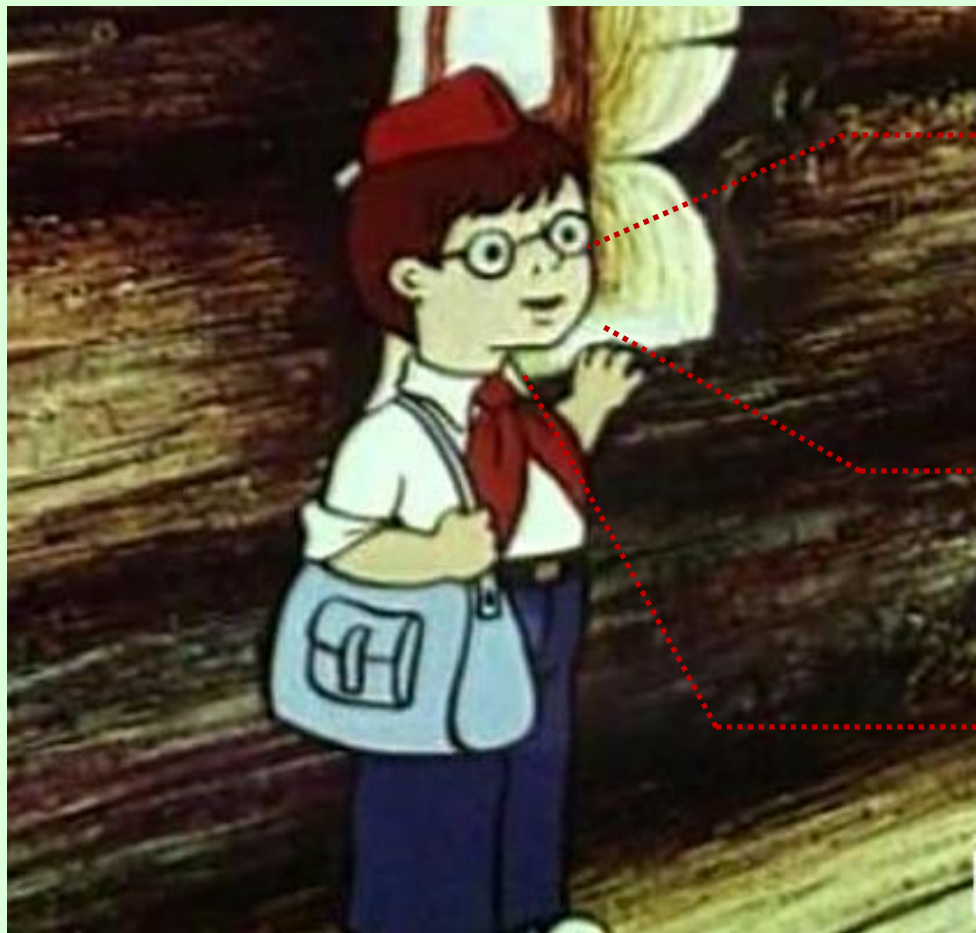
Бетті қабылдаудың типтік әлеуметтік стереотиптері

Икемділік, нәзіктік, әлсіздік,
сенгіштік – ұзын жіңішке мойын,
тар иықтар

Сенімсіздік, бағдарланушылық,
әлсіздік, байланысқа бейімділік -
жіңішке мойын, тар иек, әлсіз иек

Бетті қабылдаудың типтік әлеуметтік стереотиптері

Егжей-тегжейлік, белсенділік,
өткірлік – өткір мұрын ұшы,
айқын мұрын тесіктері

Сенімділік, күш, тұрақтылық - енсесі
кең қалың астыңғы жақ

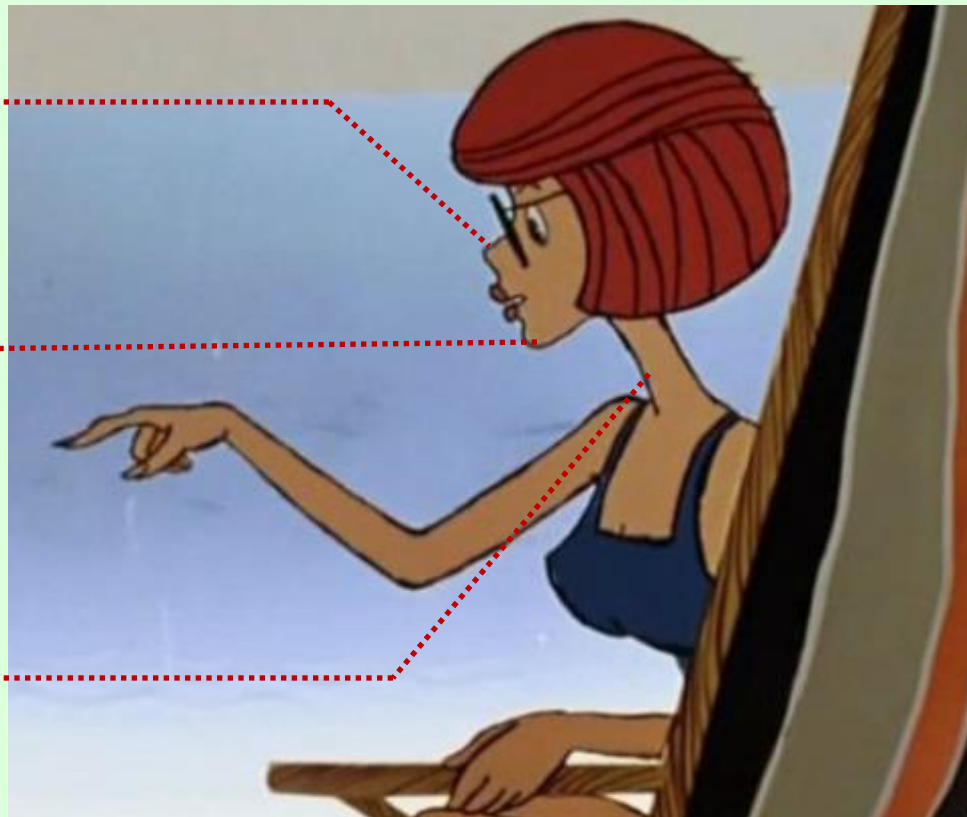
Икемділік, кәсіпкерлік, қарым-
қатынасқа бейімділік - жұқа, ұзын
мойын; ойық қанат, тар иықтар.

Бетті қабылдаудың типтік әлеуметтік стереотиптері

Белсенділік, кәсіпкерлік –
өткір иек

Сенімділік, күш, тұрақтылық –
кең төменгі жақ

Икемділік, нәзіктік, әлсіздік,
сезімталдық – ұзын жіңішке
мойын

Бетті қабылдаудың типтік әлеуметтік стереотиптері

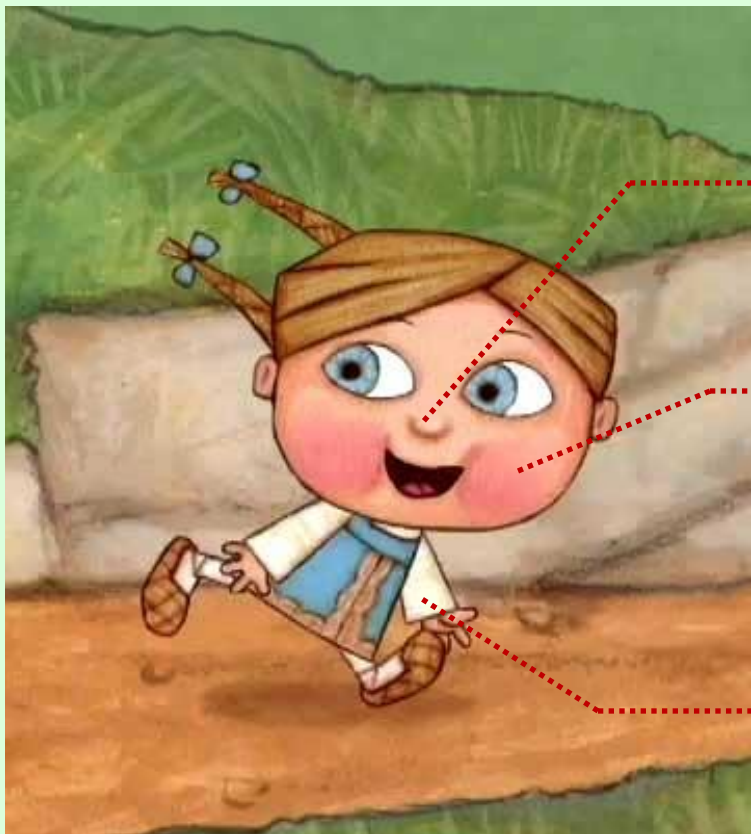

Ойшылдық, интроверсия, баяулық –
ұзын мұрын, тар мұрын тесіктері

Сенімсіздік, басқаруға оңай адам,
әлсіздік, қарым-қатынасқа
бейімділік - жіңішке мойын, тар иек,
әлсіз иек

Икемділік, кәсіпкерлік, қарым-
қатынасқа бейімділік жіңішке, ұзын
мойын, ішке қарай қысылған мұрын
түбі, тар иықтар

Бетті қабылдаудың типтік әлеуметтік стереотиптері

**Егжей-тегжейлік, белсенділік,
өткірлік – өткір мұрын ұшы**

**Өзімшілдік, амбиция, нарциссизм
– кең төменгі жақ**

**Мақсаттылық, қарым-қатынасқа
бейімділік – ашық қимылдар**

Бетті қабылдаудың типтік әлеуметтік стереотиптері

Егжей-тегжейлік,
белсенділік, өткірлік –
өткір мұрын ұшы

Бетті қабылдаудың типтік әлеуметтік стереотиптері

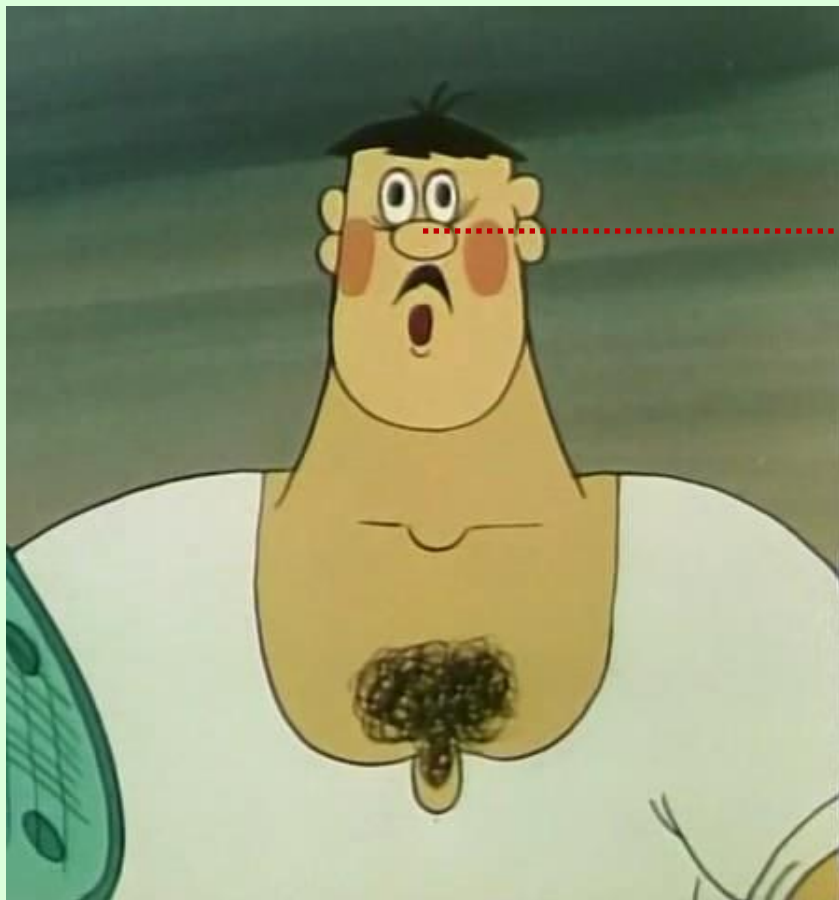

**Қызығушылық,
эмоционалдылық – кең бет,
қалқымалы құлақтар**

**Мейірімділік, тыныштық,
сабырлылық – "картоп
тәрізді" мұрын**

**«Мотивация К» -
мимикалық үлгі, қимыл-
әрекеттер**

Бетті қабылдаудың типтік әлеуметтік стереотиптері

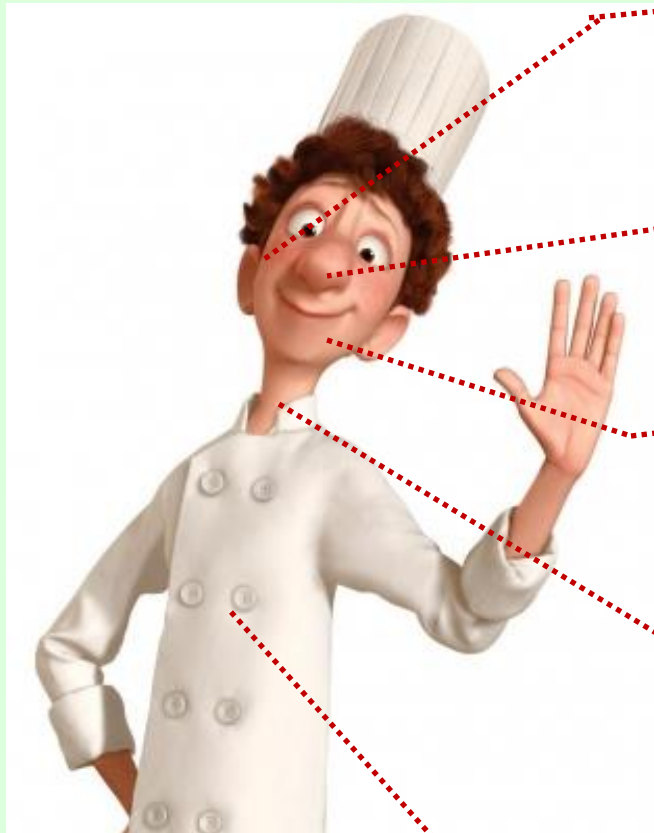

Мейірімділік, тыныштық,
сабырлылық – "картоп тәрізді"
мұрын

Сенімділік, күш,
тұрақтылық – кең төменгі жақ

Басқаға ұқыптылық, сенгіштік –
ұзын мойын

Бетті қабылдаудың типтік әлеуметтік стереотиптері

• **Эмоционалдылық** – қалқымалы құлақтар

• **Мейірімділік, тыныштық, сабырлылық** –
"картоп тәрізді" мұрын

• **Сенімсіздік, басқаруға оңай адам, әлсіздік, қарым-қатынасқа бейімділік** – жіңішке мойын, тар иек, әлсіз иек

• **«Мүмкіндіктер»** – ұзын жіңішке мойын және тар иықтар

• **«Мотивация К»** – ашық қимылдар, дене қалыптасуы, мимикалық үлгі

Бетті қабылдаудың типтік әлеуметтік стереотиптері

Егжей-тегжейлік, белсенділік,
өткірлік – өткір мұрын ұшы

«Белсенді» – бет пен дене
бұрыштары

Қатаңдылық және алгоритмділік –
айқын мұрын түбі, қалың мойын

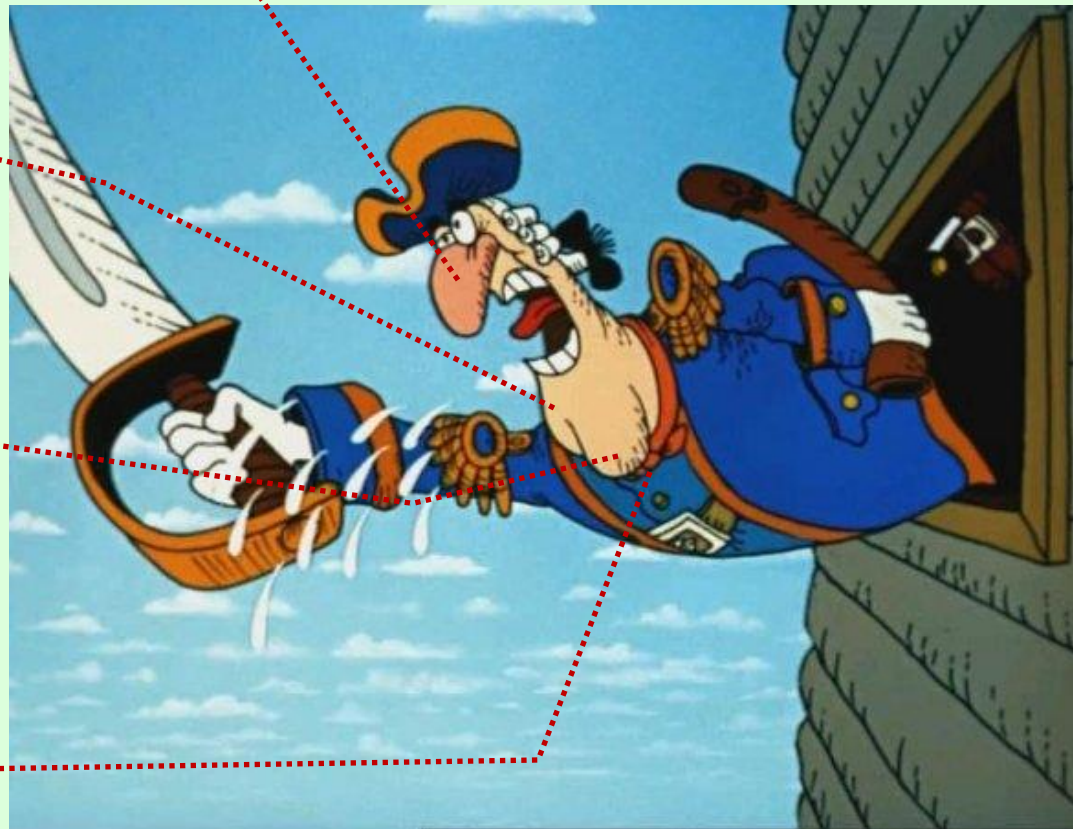
Бетті қабылдаудың типтік әлеуметтік стереотиптері

«Жалпы» – «картоп тәрізді» мұрын

Сенімділік, күш,
тұрақтылық – кең төменгі жақ

Белсенділік,
кәсіпкерлік – тар иек

Дәйектілік және
алгоритмділік – айқын мұрын
түбі, жуан мойын

Бетті қабылдаудың типтік әлеуметтік стереотиптері

«Жалпы» – кең мұрын

Ойшылдық, баяулық –
қысқа мойын, толық еріндер

Сенімділік, күш,
тұрақтылық – кең төменгі жақ

Дәйектілік және
алгоритмділік – айқын мұрын
түбі, жуан мойын

Бетті қабылдаудың типтік әлеуметтік стереотиптері

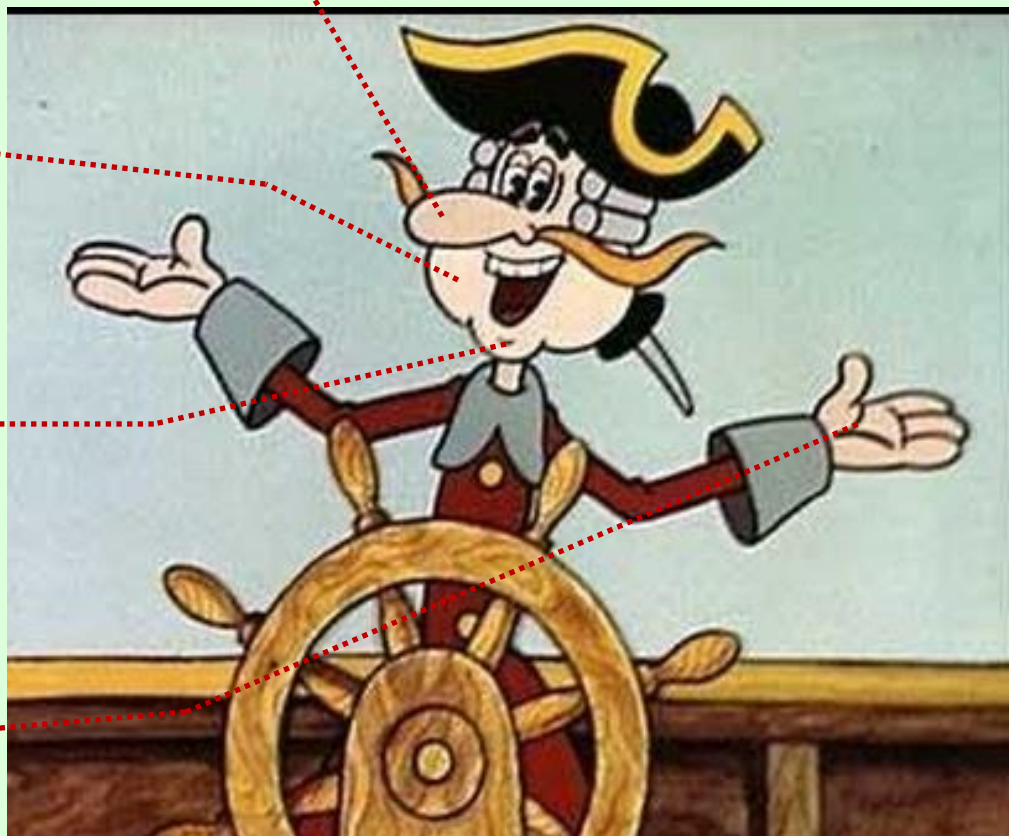
«Мүмкіндіктер» – мұрын түбінің болмауы

Сенімділік, күш,
тұрақтылық – кең төменгі жақ

Өзімшілдік амбиция,
нарциссизм – кең төменгі жақ

Белсенділік, кәсіпкерлік – тар
иек

«Мотивация К» – ашық дене
қалыптасуы, қимыл-әрекеттер,
мимикалық үлгі

Бетті қабылдаудың типтік әлеуметтік стереотиптері

Қадамдылық және алгоритмділік – айқын мұрын түбі, жуан мойын

Сенімділік, күш, тұрақтылық – кең төменгі жақ

Орташаланған беттер және үлкен бестік (BIG 5) конфигурациялары

"Үлкен бестік" конфигурациясы:

Жылылық – бұл достыққа, келісімге бейімділік.

Ұқыптылық – бұл жауапкершілік, ұйымдастырушылық.

Экстраверсия – бұл ашықтық, көпшілдік.

Нейротизм – бұл негативті эмоцияларға бейімділік.

Және Тәжірибеге ашықтық –яғни жаңашылдыққа, шығармашылыққа ашықтық.

Орташаланған беттер және үлкен бестік (BIG 5) конфигурациялары

Және "Үлкен екілік":

1. Agency (Белсенділік) – мақсатқа ұмтылушылық, тәуелсіздік, амбиция және қоршаған ортаға әсер ету қабілеті.

2. Communion (Қарым-қатынас) – ынтымақтастыққа бейімділік, достық, эмпатияға ұмтылу.

Орташаланған беттер және үлкен бестік (BIG 5) конфигурациялары

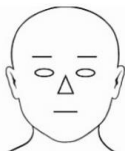
A

Орташаланған беттер және үлкен бестік (BIG 5) конфигурациялары

B

1

7

13

19

25

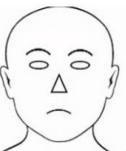
31

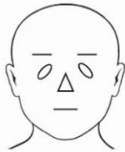
37

43

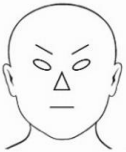
2

8

14

20

26

32

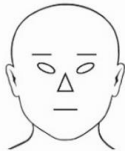
38

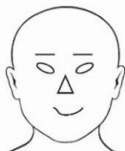
44

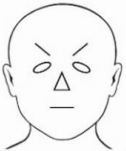
3

9

15

21

27

33

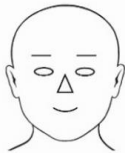
39

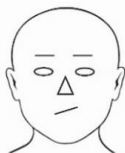
45

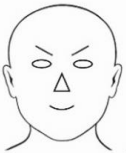
4

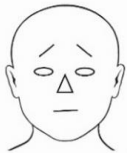
10

16

22

28

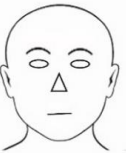
34

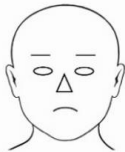
40

46

5

11

17

23

29

35

41

47

6

12

18

24

30

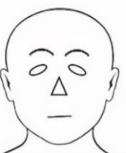
36

42

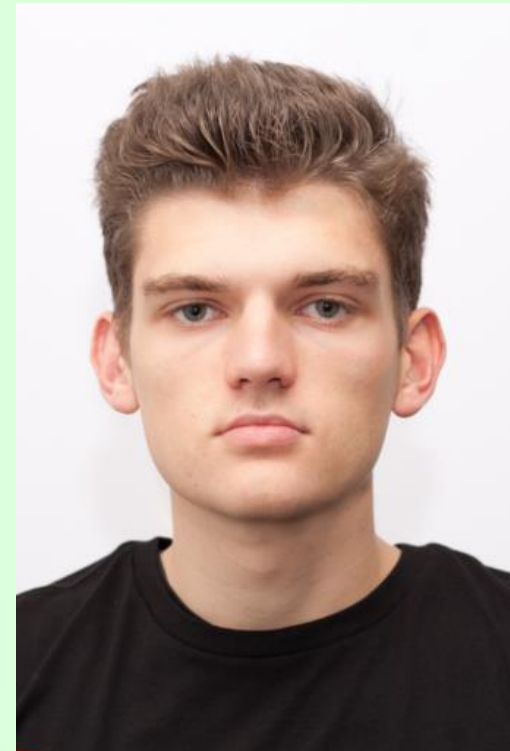
48

Орташаланған беттер және үлкен бестік (BIG 5) конфигурациялары

Жылылық

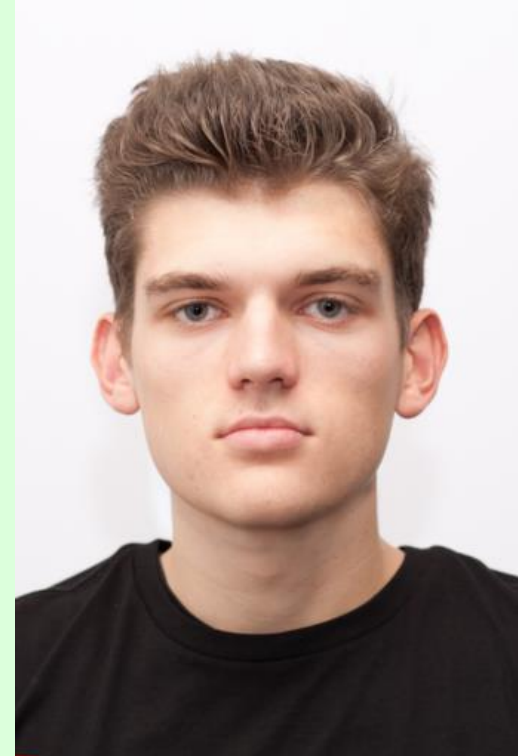

Аздап қабақ түйісу, көздердің алаңының азаюы, мұрынның сәл кеңеюі, төменгі жақ аймағындағы денесінің жеңіл қалыңдауы, мойынның қалыңдауы.

Орташаланған беттер және үлкен бестік (BIG 5) конфигурациялары

Ұқыптылық

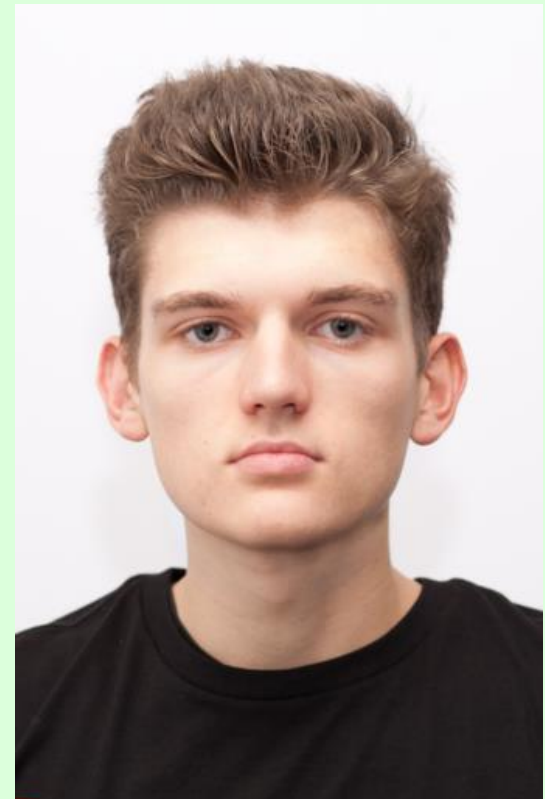

Сәл ұзартылған мұрын, қаңқаның маңдай бөлігінің ұлғаюы, бас сүйегінің жақ бөлігінің кішіреюі, төменгі жақтың биіктігінің азаюы, бас сүйегінің ортаңғы бөлігінің кішіреюі.

Орташаланған беттер және үлкен бестік (BIG 5) конфигурациялары

Экстраверсия

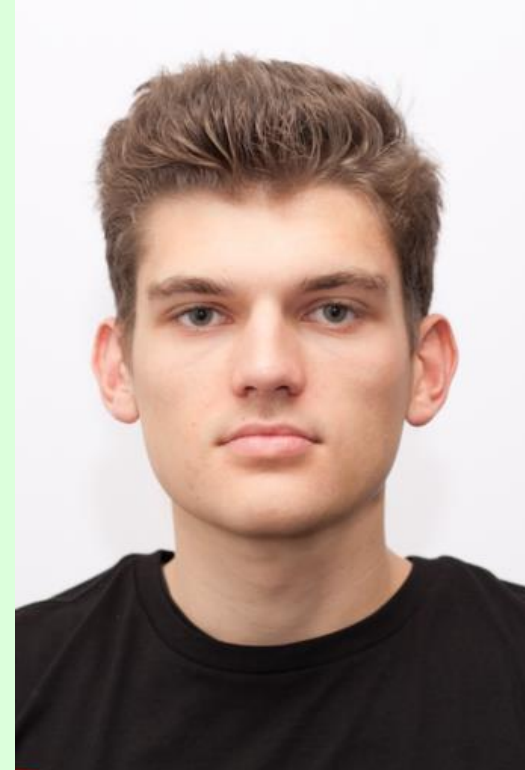

Ауыздың ұлғаюы және еріндердің созылуы, көз-мұрын бұрышының жоғары ұлғаюы, төменгі жақтың төмпешігінің кішіреюі

Орташаланған беттер және үлкен бестік (BIG 5) конфигурациялары

Нейротизм

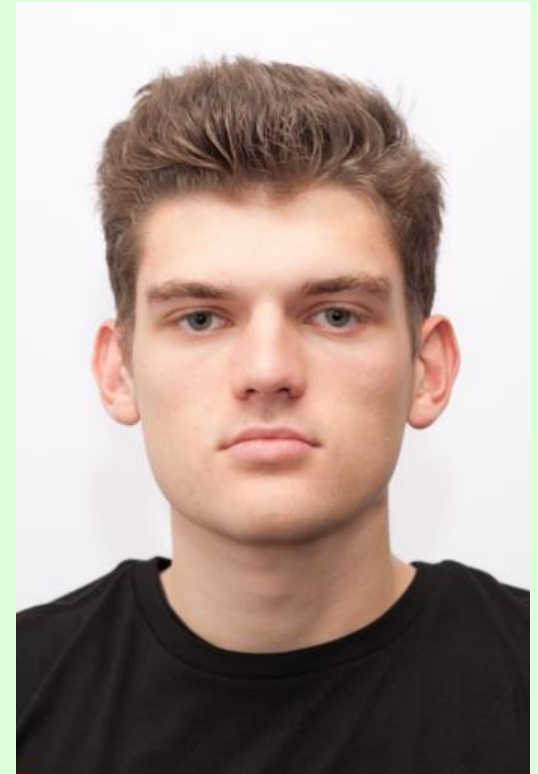

Бас сүйегінің төменгі және ортаңғы бөліктерінің көлемінің кішіреюі, иектің тарылуы, қас сыртқы шетінің төмендеуі, көз-мұрын бұрышының кішіреюі, мұрынның тарылуы, мойынның тарылуы.

Орташаланған беттер және үлкен бестік (BIG 5) конфигурациялары

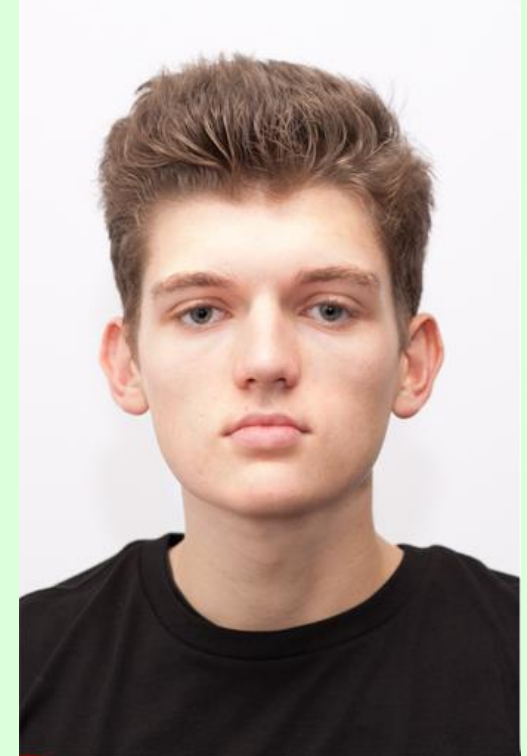

Ашықтық

Көздің жоғарғы аймағы мен қас доғасының күшеюі, көз-қас индексінің ұлғаюы, бас сүйегінің тік өлшемінің кішіреюі, жоғарғы ерін доғасының кішіреюі, мұрынның жіңішкеленуі және ұзаруы

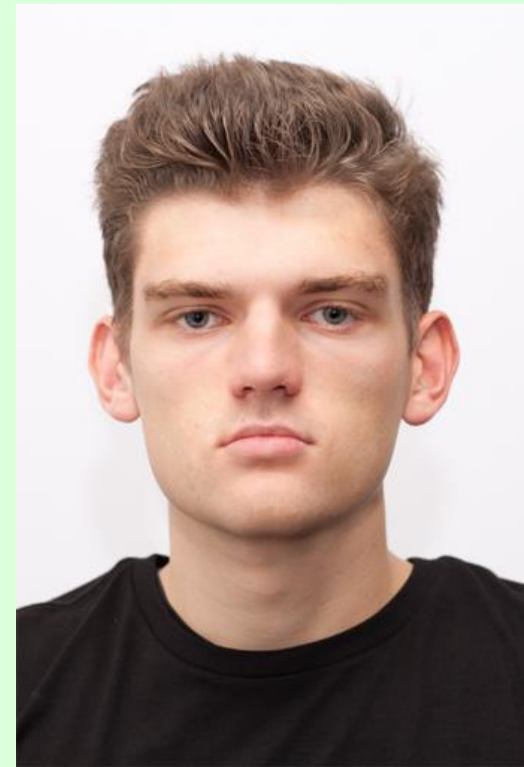
Орташаланған беттер және үлкен бестік (BIG 5) конфигурациялары

Белсенділік

Мұрын-қас бұрышының ұлғаюы, мұрынның кеңеюі, еріндер мен ауыздың созылуы, көз алаңының ұлғаюы, бас сүйегінің маңдай бөлігінің кеңеюі (тікбұрышты маңдайдың қалыптасуы), жақ сүйектерінің көтерілуі, төменгі жақ көлемінің ұлғаюы, көз-қас бұрышының ұлғаюы, көз-қас арақашықтығының азаюы, бет элементтерінің контрасты.

Орташаланған беттер және үлкен бестік (BIG 5) конфигурациялары

Қарым-қатынасшылдық

Қас доғалары мен көздің жоғарғы бөлігінің күшеюі, көз алаңының ұлғаюі, бас сүйегінің високаралық қашықтығының азаюы, мұрындың қысқаруы және дұрыс үшбұрышты пішін алуы, жақ сүйектерінің төмендеуі, бас сүйегінің маңдай және төменгі жақ бөлімдерінің кішіреюі, түстердің қанықтылығы.

Физиогномикалық акцент деген түсінік бар – ол адамның бетіне қарап, көздің қай жаққа бағытталғанына байланысты анықталады.

- **Истероидта акцент** көз бен ерінде болады, көбінесе макияж немесе басқа тәсілдермен ерекшеленіп тұрады.
- **Шизоидта акцент** беттің жоғарғы бөлігінде: кең маңдай, қас доғалары, терең орналасқан кішкентай көздер.
- **Эпилептоидта акцент** беттің төменгі бөлігінде: жақ сүйегі, мойын, кең мұрын, терісі тығыз, маскулинді ерекшеліктері бар. Мұндай түрлерде көбінесе «В» формасы байқалады.
- **Эмотивтерде** бет пропорциялары дұрыс, нәзік әрі феминизацияланған.
- **Гипертимдерде акцент** бет пластикасында, яғни мимика мен қимылдың ерекше көрінуінде.
- **Параноялдарда акцент** беттің орта бөлігінде, әсіресе мұрын мен құлақта.
- **Мазасыз адамдарда акцент** әлсіз жақ сүйегі мен астеникалық бет сүйектерінде байқалады.

Физиогномикалық редукция дегеніміз – бетте әлсіз көрінетін белгілер:

- **Истероидтарда** әлсіз жақ сүйегі мен қас доғалары байқалады.
- **Шизоидтарда** көздерінің кішкентай және терең орналасуы редукция болып саналады.
- **Эпилептоидтарда** шаш редукциясы жиі кездеседі: шаш сирек, кірпік-қастар әлсіз, бірақ иекте түктер қалың болады. Бас терісі жиі таз болады.
- **Эмотивтерде редукция жоқ**, бет пропорциялары үйлесімді.
- **Гипертимдерде** жұмсақ тіндерде редукция байқалады: тығыз әрі серпімді тері, айқын мимика.
- **Мазасыз адамдарда** әлсіз жақ сүйегі, астеникалық және ойық самайлар болады.

Истероидтың мимикалық ерекшеліктері:

- Истероидтардың мимикасы ұсақ, көп акценттермен ерекшеленеді.
- Шизоидтарда мимика дисгармониялы, эмоциялары аз көрінеді, кейде үйлесімсіз қимыл байқалады.
- Эпилептоидтарда мимика теріс, тығыз терінің әсерінен қаттырақ көрінеді.
- Эмотивтердің бет қимылдары теңгерімді, эмоциялары табиғи әрі үйлесімді.
- Гипертимдердің терісі жұқа, құлаққа тигенде дірілдеп тұрады.
- Параноялдардың мимикасы қатқыл , эмоциясыз, «покерфейс» түрінде болады.
- Мазасыз типтерде бет микроқимылдары көп, бұлшық еттер жиі тырысып тұрады.

Бұлшық ет тонусы:

- Истероидтарда бұлшық еттер әлсіз.
- Шизоидтарда тонус әртүрлі: кей жерде жоғары, кей жерде төмен.
- Эпилептоидтарда жақ сүйектерінің бұлшық еттері өте қатты.
- Эмотивтерде аздап бұлшық ет тартылуы байқалады.
- Гипертимдерде бұлшық еттер әрдайым керіліп тұрады.
- Параноялдарда да гипертонус болады.
- Мазасыз типтерде гипертонус пен толық босаңсу кезектесіп отырады.

Мимикалық қозғалыстың ерекшеліктері:

- Мимика амплитудасы эмоциялардың қаншалықты көрінетінін анықтайды. Мазасыздарда әлсіз, ал гипертимдерде эмоциялар өте айқын.
- Бет қимылдарының үйлесімділігі де маңызды:
  - Истероид пен эмотивтерде қимылдар пластикалық және табиғи.
  - Шизоидтарда, параноялдарда қимылдар үйлесімсіз болуы мүмкін.

Эмоцияларды бақылау:

- Истероидтарда эмоцияны бақылау әлсіз.
- Шизоидтар эмоцияларын жақсы ұстай алады.
- Эпилептоидтар мен эмотивтер орташа деңгейде бақылауға ие.
- Гипертимдерде бақылау төмен.
- Параноялдарда бақылау орташа.

НАЗАР АУДАРҒАНЫҢЫЗҒА
РАҚМЕТ!